

Regelrådet är ett oberoende särskilt beslutsorgan utsett av regeringen. Rådets uppgift består av att bedöma konsekvensutredningars kvalitet med hänsyn till de effekter författningsförslaget kan få för företag.

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Grupp- och trafikförsäkringsfrågor (Ds 2014:43)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Promemorian rör fem olika grupp- och trafikförsäkringsfrågor där det på olika sätt uppmärksammats att en översyn av gällande regelverk är nödvändig. Tyngdpunkten i promemorian ligger på frågan om så kallad reservationsanslutning i kundförhållanden. Det är idag möjligt enligt 17 kap och 19 kap försäkringsavtalslagen (2005:104) (FAL) att frivillig grupp-försäkring och frivillig gruppersonsförsäkring kan tecknas på så sätt att medlemmar i gruppen ansluter sig antingen via anmälan eller genom att inte avböja försäkringen. I 17 kap. 3 § 1st anges att avtal om frivillig grupp-skadeförsäkring anses ingången mellan försäkringsbolaget och gruppmedlemmen på grundval av gruppavtalet. Ett sådant avtal kan ingås också genom att gruppmedlemmen låter bli att avböja försäkringen inom en viss tid, om detta föreskrivs i gruppavtalet. Motsvarande anges i 19 kap. 3 § 1st. i fråga om gruppersonsförsäkring. I promemorian lämnas förslag på ett tillägg till de två nämnda bestämmelserna i FAL som innebär att ordet gruppavtalet följs av "och gruppen består av medlemmar i samma organisation eller organisationer eller av anställda hos samma arbetsgivare".

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I promemorian beskrivs att så kallad reservationsanslutning föreligger om grupp-försäkringsavtalets ingående sker genom att en gruppmedlem inte avböjer försäkringen, om detta föreskrivs i gruppavtalet. Det rör sig om så kallad negativ avtalsbindning, vilket enligt promemorian är ett omstritt sätt att ingå avtal då det går i motsats till principen att part inte genom ren passivitet ska kunna bli bunden av ett avtal. Att ett avsteg från denna princip gjordes möjlig i FAL beskrivs i promemorian ha motiverats av den sociala roll denna typ av försäkringslösningar spelade, inte minst för sådana kategorier som av ekonomiska eller andra skäl brukar vara oföretagsamma när det gäller att ordna ett försäkringsskydd. Det anges vidare i promemorian att reservationsanslutningar beträffande grupp-försäkringar förekommer främst när parterna har en intressegemenskap så som mellan fackförening och fackföreningsmedlem. Det har dock från Konsumentverket och Finansinspektionen uppmärksammats att reservationsanslutningar på senare tid även börjat användas av kommersiella aktörer som vill erbjuda sina kunder en försäkring. I dessa fall kan graden av intressegemenskap eller överhuvudtaget förekomsten av densamma ifrågasättas. Även om förekomsten av reservationsanslutningar på detta sätt

är låg anser myndigheterna enligt promemorian att det finns möjligheter till att fler kommersiella aktörer uppmärksammar affärsmöjligheten till skada för ett ökat antal konsumenter. Syftet med det förslag som läggs fram i promemorian är att förhindra missbruk av möjligheterna att genom reservationsanslutning åstadkomma avtalsbundenhet.

Regelrådet finner beskrivningarna av bakgrund och syfte i promemorian som tillräckliga.

Alternativa lösningar och effekterna om ingen reglering kommer till stånd

Det anges i promemorian ett flertal lagstiftande alternativ som motåtgärder för att förhindra att de olämpliga typerna av gruppförsäkringar får större utbredning. Ett alternativ är att ställa krav på intressegemenskap mellan gruppmedlemmarna och gruppföreträdaren för att gruppförsäkring ska kunna meddelas. Vidare anges också att en inriktning på gruppbegreppet, där grupper som bildats just med tanke på att möjliggöra försäkringen, är ett alternativ. Ytterligare ett alternativ som lyfts fram i promemorian är att inskränka möjligheten till reservationsanslutning i de aktuella situationerna. Slutligen nämns också att problemet kan lösas genom ett marknadsrättsligt alternativ.

En genomgång av samtliga dessa alternativ, med ibland längre och ibland kortare resonemang, finns i promemorian. De resonemang som förs utmynnar i slutsatsen att en ändring i FAL på det sätt som föreslås är den mest lämpliga åtgärden.

Regelrådet finner det positivt att det i promemorian har lyfts upp flera möjliga alternativ till att lösa det problem som identifierats. På ett resonerande och tydligt sätt anges fördelar och nackdelar med de flesta alternativen.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Vad gäller förslagets överensstämmelse med EU-rätten nämns i promemorian att de skyldigheter som följer av anslutningen till Europeiska unionen inte berörs av förslaget.

Regelrådet finner beskrivningen som tillräcklig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det föreslås att lagändringen i FAL ska träda i kraft den 1 juli 2015 och ett skäl till det snara ikraftträdandet anges vara att genomförandet av de föreslagna reglerna inte torde kräva någon längre omställningstid för berörda försäkringsbolag. Ett behov av övergångsbestämmelse uppmärksammas i promemorian och gäller för de fall där det rör sig om förnyelse av äldre försäkringar, d.v.s. sådana försäkringar som tecknats före 1 juli 2015. Vid en förnyelse anses enligt vad som framkommer i promemorian ett nytt försäkringsavtal föreligga, även om villkoren inte ändras. Det anges i promemorian att det inte kan anses angeläget att gå ifrån en klausul om reservationsanslutning i gruppavtalet i detta läge. Det innebär att om en äldre försäkring förnyas på oförändrade villkor bör det även fortsättningsvis kunna ske efter reservationsanslutning, oavsett hur gruppen ser ut.

Regelrådet finner det positivt att det i promemorian tas upp den problematik som förnyelse av äldre försäkringar medför och anser att beskrivningen av den lösning som föreslås är tillräcklig. Vad gäller valet av ikraftträdandedatum delar Regelrådet bedömningen i promemorian att det inte är frågan om någon längre omställningstid för berörda företag.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Det anges i promemorian att de ändringar som föreslås i FAL berör de försäkringsbolag som meddelar eller avser att meddela försäkringar som inte längre uppfyller de nya kraven som ställs på

intressegemenskap. Av promemorian framgår det att det är tänkbart att åtta stora försäkringsbolag i högre eller lägre utsträckning berörs och att det inte går att konstatera i vilken mån även andra försäkringsbolag berörs. Som nämnts ovan är förekomsten av kommersiella aktörer som erbjuder sina kunder försäkringar av detta slag genom reservationsanslutning låg.

Regelrådet finner beskrivningen av de berörda företagen som knapphändig och hade önskat mer detaljer kring företagen med avseende på deras storlek samt i vilken utsträckning de olika företagen erbjuder sådana försäkringar som i och med lagändringen inte längre uppfyller rekvisiten för reservationsanslutningar.

Förändringen i de berörda företagens kostnader och verksamhet

Administrativa och övriga kostnader

Av promemorian framgår det att en följd av förslaget blir att försäkringsbolag som vill meddela försäkringar med annan gruppbildning än den som anges i lagen inte längre kan använda sig av reservationsanslutningar utan får kräva anmälningar av gruppmedlemmarna som vill skyddas av försäkringen. Att detta kan leda till ökade kostnader för dessa försäkringsbolag är något som konstateras i promemorian men genom internet och e-post borde anmälningsförfarandet enligt vad som framgår av promemorian kunna skötas enkelt. Några beräkningar av dessa ökade kostnader görs inte i promemorian, trots att det i uppdraget till densamma anges att det ska redogöras för de ekonomiska och andra konsekvenser av förslagen och att dessa ska kostnadsberäknas. Det anges att dessa typer av försäkringar hittills inte meddelas i någon större utsträckning.

Regelrådet hade önskat mer utförliga beskrivningar av de administrativa kostnaderna än vad som förekommer i promemorian. Den motivering som anges i promemorian kring varför beräkningar av de administrativa kostnaderna inte genomförts anser Regelrådet inte är tillräcklig. Regelrådet konstaterar också att det inte framgår av promemorian om förslaget påverkar företagens övriga kostnader.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Enligt vad som framgår av promemorian kommer inte konkurrensförhållandena i branschen påverkas av den föreslagna ändringen i FAL. Bakgrunden till den bedömningen är att de aktuella försäkringarna hittills inte meddelats i någon större utsträckning.

Regelrådet delar bedömningen som görs i promemorian.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I promemorian nämns att vissa kundförsäkringar av begränsat intresse för kunderna kan bli föga lönande och kanske inte längre kommer att meddelas som en följd av förslaget. Det anges att detta inte torde medföra större konsekvenser för de berörda företagen.

Regelrådet hade önskat en mer detaljerad beskrivning av det eventuella intäktsbortfall som förslaget leder till.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

I promemorian nämns inget om att särskilda hänsyn har behövt tas till små företag vid reglernas utformning. Regelrådet kan konstatera att det främst är åtta större försäkringsbolag som pekas ut som de berörda.

Sammantagen bedömning

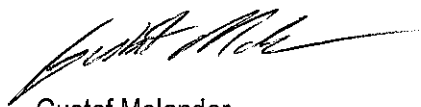
Regelrådet finner att promemorian särskilt avseende bakgrund och syfte, alternativa lösningar och val av ikraftträdandedatum innehåller godtagbara beskrivningar. Det finns dock brister i beskrivningarna av de administrativa kostnaderna och berörda företag. Det är främst mer utförliga beskrivningar som Regelrådet önskar då endast viss information återfinns i promemorian och denna inte är tillräcklig för att Regelrådet ska kunna skapa sig en uppfattning av förslaget konsekvenser för företag. Sammantaget finner Regelrådet att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 18 februari 2015.

I beslutet deltog Pernilla Lundqvist, ordförande, Lennart Palm, Leif Melin och Eleonor Kristoffersson. Ärendet föredrogs av Gustaf Molander.

Pernilla Lundqvist
Ordförande

Gustaf Molander
Föredragande